

Onlangs erkend

Cão Fila de São Miguel

Bij de FCI komen regelmatig aanvragen binnen om aan een hondenras een erkenning te verlenen.

Een erkenning door de FCI betekent dat er in een groot aantal Europese landen aan dat ras FCI-kampioenschapsprijzen kunnen worden toegekend.

Na de Terrier Brasileiro is onlangs ook de Cão Fila de São Miguel erkend. Het ras werd aanvankelijk ingedeeld in FCI-rasgroep 1: Herdershonden en Veedrijvers. In oktober 2007 bericht de FCI echter dat het ras wordt heringedeeld in rasgroep 2: Pinschers en Schnauzers, Molossers en Sennenhonden. In Nederland gebruiken we de originele Portugese naam; in Engeland en Amerika heet het ras Azores Cattle Dog, de veedrijver van de Azoren.

Land van herkomst

De Azoren zijn een bij Portugal horende eilandengroep – Ilhas dos Açores – zo'n 1400 kilometer uit de Portugese westkust. In totaal zijn er negen eilanden, waarvan São Miguel en Terceira de bekendste zijn. Eeuwenlang, tot op de dag van vandaag, worden de Azoren gebruikt als 'tussenstop', een transport- en communicatiemogelijkheid, tussen Amerika en het Europese vasteland. De Portugees Gonzalo Velho Cabral wordt gezien als de herontdekker van de eilandengroep, nadat Carthagers,

Noormannen en Arabieren al voet aan wal hebben gezet. De eerste bewoners van São Miguel, de Portugezen, komen in 1444. Later komen er Moren, Mulatten, Ieren, Noord-Franse en Vlaamse kolonisten, vandaar dat deze eilanden ook wel de Vlaamse Eilanden worden genoemd. Voor toeristen heeft São Miguel veel te bieden: meren, zandstranden, heuvels en bergen, terwijl de hoofdstad Ponta Delgada een charmante stad is met mooie architectuur. De grootste bron van inkomsten is de veehouderij, maar er worden ook bananen, ananas, druiven, tabak en

thee verbouwd. De veehouderij is de oorzaak dat er op de eilanden – vooral op Terceira en São Miguel – behoefte is aan een echte veedrijvershond, één die ook de kudde kan bewaken.

Molosser typen

Portugese kolonisten nemen in de zestiende en zeventiende eeuw hun hondenrassen mee naar de nieuwe vaderlanden, zoals Brazilië en de Azoren. De meeste Portugese settlers, afkomstig uit de Alentejo, de Algarve en de Estremadura, zijn vergezeld van hun vee en lokale

- Detail uit het schilderij van de Spaanse schilder Manuel Castellano (1828-1880) getiteld 'El patio de caballos de la plaza de toros de Madrid' en daterend van 1853. Negentiende eeuwse emigranten van het Iberisch schiereiland naar Latijns Amerika en naar diverse Spaanse en Portugese eilanden nemen deze typen mee. Wie goed kijkt ziet achter deze Molosser nog een tweede. (Museum Prado, Madrid).

- Een detail uit het schilderij 'Las Meninas' (1646) van Diego Velázquez. In het gezin van de Spaanse koning Felipe IV is een type Molosser aanwezig. Dit soort honden wordt meegenomen naar de Azoren en andere eilanden en naar Latijns Amerika. (Museum Prado, Madrid).

- 'Twee jongens met een Mastiff'. Een bijzonder schilderij van twee gewone jongetjes met een Spaanse Molosser. Het dateert van 1786/7 en is geschilderd door Francisco de Goya y Lucientes. (Museum Prado, Madrid).

honden. Die honden zijn, bijvoorbeeld, afstammelingen van de Spaanse Alano en de Iberische Mâtins.

De Alano is een hond van het Molosser type met een korte voorsnuit en hangende oren; vanaf de vijfde eeuw zou hij op het Iberisch Schiereiland aanwezig zijn geweest en hij wordt in diverse middeleeuwse manuscripten afgebeeld en beschreven.

Omdat de Azoren in de zestiende en zeventiende eeuw onder Spaans bewind staan, komen ook andere Spaanse Molosser typen naar de eilanden; hun nakomelingen zijn bijvoorbeeld de huidige Presa Canario en de Presa Mallorquin. De Azoren worden in de zestiende eeuw regelmatig bezocht door Engelse schepen in het kader van de zeeoorlog tussen Spanje en Portugal aan de ene en Engeland aan de andere kant. Men vermoedt daarom dat ook Engelse Mastiffs en Bulldoggen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de 'moderne' Molosser typen op de Azoren.

Cão Fila = Perro de Presa

De zestiende eeuwse kroniekschrijver Gaspard Frutuoso, geboren in Ponte Delgada in 1522, vermeldt in zijn boek *Saudades da Terra* het heldhaftige optreden van een Cão Fila tijdens een jachtpartij. In de negentiende eeuw, in een zoölogische studie van Francisco Borges da Silva, worden honden in vijf groepen verdeeld: 1. Fila's, die van het eiland Terceira komen, 2. Podengo's, 3. Rafeiro's, 4. Kruisingen tussen Fila's en Podengo's en 5. Jachthonden. In een Portugees woordenboek van 1813 lezen we dat cão fila betekent: 'een hond die zijn prooi pakt en niet meer los laat'. Het Portugees fila is de vertaling van het Spaanse presa en beide woorden betekenen dus hetzelfde: vastpakken, vasthouden of grijpen.

Barbado da Terceira

Dankzij de geïsoleerde ontwikkeling, ontstaat er een apart type Molosser op de Azoren, vooral op het eiland Terceira, die de naam Barbado da Terceira krijgt. Men gaat ervan uit dat

in het stadje Furnas op São Miguel een hondententoonstelling gehouden.

'Corsica' en 'Pataco'

In 1981 komen er voor het eerst elf Fila's naar een hondententoonstelling in Ponte Delgada; de keurmeesters zijn Antonio Cabral en Luis Pinto Teixeira. Ook op een volgende tentoonstelling, in 1982 in Villa Franca do Campo, worden de Fila's kritisch bekeken door onder anderen de bekende Portugese kynologe Carla Molinari.

In 1982 wordt de eerste Fila de São Miguel teef – 'Corsica' – in het Portugese stamboek ingeschreven. Deze teef staat model voor de door Amaral geschreven rasstandaard. Een zoon van deze teef is 'Pataco', die door kenners wordt gezien als een perfecte rasvertegenwoordiger.

Nu gaan de ontwikkelingen snel, want in 1984 erkent de Portugese Kennel Club het ras en als gevolg daarvan komen er meer honden in handen van niet-boeren en krijgen ze meer en meer de taak om huis en haard te bewaken, hoewel er ook nog van hun kwaliteiten als veedrijver gebruik wordt gemaakt.

In 1991 wordt de *Club do Cão Fila de São Miguel* opgericht en in 1992 organiseert de gemeente Ponte Delgada een soort concours, waarbij 70

- *Gecoupeerde oren bij een Cão Fila de São Miguel zijn rond afgesneden aan de bovenrand en geven het hoofd een beetje het uiterlijk van een hyena.*

de huidige Cão Fila de São Miguel een nakomeling is van deze oude veedrijverhond van Terceira.

Auteurs spreken elkaar tegen als het om die Barbado da Terceira gaat; de Portugese Kennel Club noemt het ras nog apart bij de nationale rassen, terwijl anderen beweren dat dit type nagenoeg is uitgestorven. Er circuleren wat foto's van 'moderne' Barbado's, maar een verschil met de Fila de São Miguel is nauwelijks te zien.

Hoewel er sinds rond 1800 sprake is van enige gerichte fokkerij met de Fila de São Miguel, maken de boeren zich niet echt druk om raszuiver gefokte veedrijvers, en de Portugese keurmeester Antonio José Amaral maakt zich daarover grote zorgen. Hij vreest dat de Fila de São Miguel dezelfde weg als de Terceira zal gaan. Samen met dr. Maria de Fatima Machado Mendes Cabral, een dierenarts, zoekt hij naar typische rasvertegenwoordigers op de

Azoren, die worden geregistreerd en gefotografeerd. Het tweetal probeert de boeren ervan te overtuigen dat de Cão Fila de São Miguel een stuk cultuurhistorie is, een nakomeling van de eeuwenoude Molossers, iets dat absoluut niet verloren mag gaan. De Duitse hondenfotografe Eva-Maria Krämer geeft een ooggetuige verslag van haar verblijf op de Azoren en meldt dat ze overal op de weiden melkmachines ziet staan, die worden bewaakt door honden, meestal bastaarden, maar er zitten ook typische Fila's de São Miguel tussen. Elk jaar, aldus Eva-Maria, wordt er ter gelegenheid van de veemarkt

- *Tekening van een Alano of Spaanse Dog (rond 1900), duidelijk een voorloper van de Fila de São Miguel.*

- Drie Fila's de São Miguel uit de kennel 'de la Haut Morinière'. Gecoupeerde oren zijn rond aan de bovenkant; ongecoupeerde oren hangen, maar mogen de wangen niet raken.

- Vader, met gecoupeerde oren, en dochter, ongecoupeerd, uit de kennel 'de la Haut Morinière'. De *Cão Fila de São Miguel* is met recht een rustiek ras, een stukje cultuurgoed dat niet verloren mag gaan.

- Een reu met ongecoupeerde oren en een gecoupeerde staart. De witte borstvlek is toegestaan. (Fotograaf onbekend).

Fila's aanwezig zijn. In 1995 wordt het ras voorlopig erkend door de FCI; op 24 mei 2007 – 14 jaar en vele pogingen later – krijgt de *Cão Fila de São Miguel* zijn officiële erkenning. In Nederland is er (nog) geen rasvereniging.

Uit de rasstandaard

In de beschrijvingen van dit ras komt een drietal woorden steeds naar voren: rustiek, intelligent, agressief. In de standaard komen we echter geen enkele aanwijzing tegen, die de laatstgenoemde kwalificatie bevestigt. Natuurlijk, deze Fila is een kuddedrijver, een kuddebewaker en een waakhond, voor zijn baas en diens eigendommen. Beter is dan ook om de tekst uit de standaard te hanteren: vastberaden ten opzichte van vreemden, maar gehoorzaam aan zijn baas. Als werkhond is de Fila de São Miguel voorzichtig bij het drijven van het vee; zo zal hij nooit bij het bijten in de hielen van een koe de uiers beschadigen. Maar, zegt de standaard, bij vreemd vee kan hij ander gedrag vertonen. Het hoofd heeft een vierkante, brede schedel met een geprononceerde stop. De rechte voorsnuit is een stukje korter dan de schedel. De krachtige kaken moeten een compleet schaargebit of tanggebit bevatten. De ovale, middelgrote ogen hebben een donkerbruine kleur. (Dat verschilt van de Terceira; hun ogen zijn rond en tamelijk licht van kleur.) De oren zijn iets boven de ooglijn aangezet. Niet gecoupeerde oren zijn van middelmatige grootte en hangen, maar mogen de wangen niet raken. Gecoupeerde oren (in ons land niet toegestaan) zijn aan de bovenrand rond afgesneden en geven het hoofd daarmee een beetje het uiterlijk van een hyena. Het lichaam is sterk en gespierd en heeft een brede borst; de croupe ligt een tikje hoger dan de schoft. De hoog aangezette staart is dik, van middelmatige lengte en licht gekruld. Als de

♦ Buiten Portugal en de Azoren is de Cão Fila de São Miguel een zeldzame verschijning op tentoonstellingen. Dit is 'Una Bomber Bullen do Vale da Palha', telg uit één van de bekendste Portugese kennels.

♦ Deze teef wint in 2006 een kampioenschap op de tentoonstelling in Grand Ribera. (Foto: Hanus).

staart wordt gecoupeerd (in ons land niet toegestaan) moet dit gebeuren bij de tweede of derde wervel. De sterke voorbenen staan een tikje wijd uit elkaar en hebben ovale, sterke voeten. Ook de achterhand

geeft de indruk van een sterke, goed bespierde hond. Het gangwerk is vrij en moeiteloos en tijdens het gaan maakt de achterhand een licht rollende beweging.

De korte, zachte en dichte vacht kan diverse kleuren hebben: fawn, bleek fawn met zwart, grijs variërend van licht tot donker, maar altijd gestroomd.

Witte aftekeningen op het voorhoofd, rond de borst of op de voor- en achtervoeten toegestaan.

Een verkeerd gebit is een ernstige fout; agressief of schuw gedrag een eliminerende fout.

Reuen hebben een schofthoogte van 50 tot 60 cm; teven van 48 tot 58 cm. Het gewicht varieert van 20 tot 35 kg. (Een oude rasstandaard van de Terceira geeft als gewicht 65 kg). ◀

♦ De voorbenen staan een tikje wijd uit elkaar en hebben sterke, ovale voeten. (Foto: Hanus).

♦ De kracht en bespiering van een Fila de São Miguel wordt in de rasstandaard diverse malen genoemd. Deze reu is gefokt door de Portugees Dinis Raposo.